

Голас Радзімы

№ 52 (1622)
27 снежня 1979 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 24-ы
Цана 4 кап.

З НОВЫМ ГОДАМ, ЗЕМЛЯКІ!

У ЖЫЦЦІ
ВЯСКОЎЦАУ
ТРЫВАЛА УСТАЛЯ-
ВАЛІСЯ СУЧАСНЫЯ
ПАНЯЦЦІ

【«Парахонск: старая
назва, новы дзень»】

стар. 2—3

ДАБРАТА
І УДЗЯЧНАСЦЬ
НА УСІХ МОВАХ
ЗРАЗУМЕЛЫ

【«Расскажи мне,
бабушка...»】

стар. 5

СТВОРАНЫ ПОМНІК
СЫМОНУ БУДНАМУ

【«Падарунак
Нясвіжу»】

стар. 7

ЯКІ НОВЫ ГОД БЕЗ ЁЛКІ! Лясная Госця, убраная лямпачкамі, запаленымі ніцямі «дажджу», каляровымі цацкамі, радуе і малаго і старога. Самыя разнастайныя ўпрыгажэнні: карнавальныя маскі, канфеці, бенгальскія агеньчыкі — прапануе сёлета пакупнікам прадаўшчыца аддзела ёлачных цацак сталічнага ўніверсальнага магазіна «Мінск» Людміла ІЛЬІНА.

Фота С. КРЫЦКАГА.

ЛЕНИНСКІ ЮБІЛЕЙ

22 красавіка 1980 года спаўняецца 110 гадоў з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна. У пастанове ЦК КПСС, прынятай з выпадку гэтай слаўнай даты, гаворыцца:

Тытан навуковай думкі і сапраўды народны правадыр, палымяны рэвалюцыянер, стваральнік Камуністычнай партыі і першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы, Ленін прысвяціў усё сваё яркае, гераічнае жыццё вялікай і вышэйшай справе — барацьбе за сацыяльнае вызваленне пралетарыяту і ўсіх прыгнечаных мас, за шчасце людзей працы.

Для мільёнаў прыгнечаных і эксплуатаемых, усіх працоўных ленынізм стаў сімвалам сацыяльнага абнаўлення свету, рэвалюцыйным сцягам нашай эпохі. З імем Леніна, з яго вучэннем звязаны ўсе выдатныя рэвалюцыйныя падзеі XX стагоддзя. Няма і не можа быць марксізму без таго новага, што ўнёс у яго развіццё Леніна. Ленынізм — гэта марксізм сучаснай эпохі, адзінае, цэласнае вучэнне міжнароднага рабочага класа, якое няспынна развіваецца.

Паслядоўна і мэтанакіравана ажыццяўляючы ідэі вялікага Леніна, творча развіваючы і ўзбагаджаючы марксізм-ленынізм, наша партыя, савецкі народ дабіліся выдатных поспехаў у будаўніцтве новага грамадскага ладу. Сусветна-гістарычным вынікам дзейнасці КПСС і савецкага народа па ажыццяўленню ленынскіх ідэй з'явілася пабудова развітога сацыялістычнага грамадства, у якім усё больш поўна раскрываюцца стваральныя сілы новага ладу, яго сапраўды гуманная сутнасць. Ва ўсёй краіне пачалася шырокая падрыхтоўка да святкавання ленынскага юбілею.

ВЫЛУЧЭННЕ

КАНДЫДАТАЎ У ДЭПУТАТЫ

У Беларусі актывізуецца падрыхтоўка да выбараў у Вярхоўны Савет СССР і мясцовыя Саветы народных дэпутатаў, якія назначаны на 24 лютага 1980 года.

Пачалося вылучэнне кандыдатаў у дэпутаты Вярхоўнага Савета рэспублікі. Законам прадугледжана, што гэтая працэдура пачынаецца на дзесяты дзень пасля назначэння і заканчваецца за месяц да правядзення выбараў. Права быць вылучаным кан-

дыдатам у дэпутаты вышэйшага органа рэспубліканскай улады мае кожны грамадзянін, які дасягнуў 18-гадовага ўзросту. Права вылучаць маюць грамадскія арганізацыі і працоўныя калектывы.

На першых перадвыбарных сходах, якія прайшлі ў рэспубліцы, кандыдатамі ў дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР названы лепшыя прадстаўнікі рабочага класа, калгаснага сялянства і народнай інтэлігенцыі.

КАСМІЧНЫ КАРАБЕЛЬ «САЮЗ Т»

З ПАВЕДАМЛЕННЯЎ ТАСС

16 снежня 1979 года ў 15 гадзін 30 мінут маскоўскага часу ў Савецкім Саюзе зроблены запуск транспартнага карабля «Саюз Т» у беспілотным варыянце. Удасканалены карабель «Саюз Т» створаны на базе пілатуемага карабля «Саюз». На караблі «Саюз Т» устаноўлены новыя бартавыя сістэмы, у тым ліку радыёсувязі, арыентацыі, кіравання рухам і бартавы вылічальны комплекс.

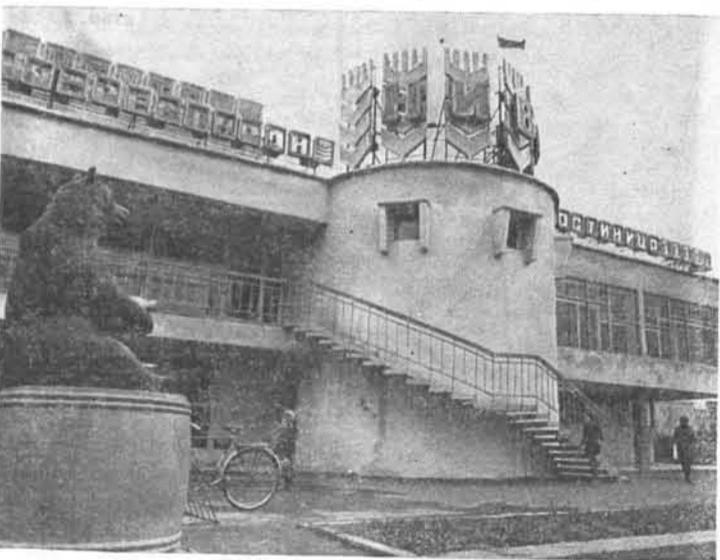
Касмічны карабель «Саюз Т» прызначаны для правядзення транспартных аперацый па забеспячэнню функцыянавання арбітальнага комплексу «Салют» — «Саюз».

19 снежня 1979 года ў 17 гадзін 05 мінут маскоўскага часу ажыццёлена стыкоўка транспартнага касмічнага карабля «Саюз Т» з навуковай станцыяй «Салют-6», якая функцыянуе на калязямной арбіце з 29 верасня 1977 года.

Працэсы ўзаемнага пошуку, збліжэння, прычальвання і стыкоўкі касмічных апаратаў ажыццяўляліся па камандах з Цэнтра кіравання і з дапамогай бартавых аўтаматычных сістэм карабля і станцыі. Касмічны карабель «Саюз Т» прыстыкаваны да станцыі з боку пераходнага адсеку.

Праграмай сумеснага палёту прадугледжваюцца далейшая апрацоўка і выпрабаванні новых бартавых сістэм, агрэгатаў і элементаў канструкцыі карабля ў складзе арбітальнага комплексу.

Бартавыя сістэмы станцыі «Салют-6» і карабля «Саюз Т» функцыянуюць нармальна.

ЯКІ НОВЫ ГОД БЕЗ НАВАСЕЛЛЯЎ! Людзі ўсяляюцца ў новыя кватэры, упершыню прыходзяць на ёлку ў новы Палац культуры. А вось у вёсцы Луцкаўляны Гродзенскага раёна пабудаваны гандлёвы цэнтр! Назвалі яго па-вясковому — «Ніва». У двухпавярховым будынку, карыснай плошча якога — больш як тысяча квадратных метраў, размясцілася пяць магазінаў: прадуктовы, прамтаварны, кніжны, гаспадарчы і кулінарны. Тут жа адкрыты гасцініца і сталовая-рэстаран. Прыемны навагодні падарунак вясцоўцам!

НА ЗДЫМКУ: гандлёвы цэнтр «Ніва» ў Луцкаўлянах.

Фота А. ПЕРАХОДА.

падзеі года === падзеі года === падзеі года

СВЯТА УСЯГО НАРОДА

1-га студзеня 1979 года Беларускай ССР і Кампартыя Беларусі адзначылі сваё шасцідзясцігоддзе. У Мінску, а таксама ў іншых гарадах рэспублікі адбыліся ўрачыстыя сходы, маніфестацыі працоўных. Юбілей Савецкай Беларусі разам з усім народам святкавалі і нашы суайчыннікі за мяжой, згуртаваныя ў прагрэсіўныя патрыятычныя аб'яднанні і арганізацыі. Прывітальную тэлеграму ў адрас кіраўнікоў Кампартыі і ўрада рэспублікі прыслаў генеральны сакратар ААН Курт Вальдхайм.

КОЛЬКІ НАС?

У студзені ў СССР быў праведзены Усеаюзны перапіс насельніцтва. У Беларускай ССР на 17 студзеня 1979 года налічвалася 9 мільёнаў 559 тысяч жыхароў. У Мінску жыве 1 мільён 262 тысячы чалавек.

НАРАДА ПА АХОВЕ

НАВАКОЛЬНАГА АСЯРОДДЗЯ

У Жэневе адбылася агульнаеўрапейская нарада на высокім узроўні па супрацоўніцтву ў галіне аховы навакольнага асяроддзя, скліканая пад эгідай Еўрапейскай эканамічнай камісіі ААН. На нарадзе выступіў кіраўнік Беларускай дэлегацыі намеснік

старшыні Савета Міністраў БССР У. Міцкевіч. Ён падкрэсліў, што толькі ва ўмовах разрадкі магчыма эфектыўнае развіццё міжнароднага супрацоўніцтва ў розных сферах эканамічнай дзейнасці.

ЧАЦВЕРТЫ КАЛІЙНЫ

Уступіла ў строй першая чарга Чацвёртага салігорскага калійнага завода. З выхадом яго на поўную магутнасць — 5,5 мільёна тон у год — звыш палавіны калій-

Акадэмія навук БССР адзначыла сваё 50-годдзе. У яе саставе дзейнічаюць 32 даследчыя ўстановы, у якіх працуе звыш 15 тысяч чалавек. Тут праводзяцца даследаванні па многіх важнейшых напрамках сучаснай навукі.

НА ЗДЫМКУ: інстытут ядзернай энергетыкі АН БССР — вядучы цэнтр рэспублікі ў правядзенні навуковых даследаванняў з выкарыстаннем атамнай энергіі. Аператары гарачай камеры інстытута за работай.

падзеі года === падзеі года === падзеі года

ЦІ ХОЧУЦЬ БЕЛАРУСКІЯ СЯЛЯНЕ ВЯРНУЦА У МІНУЛАЕ?

ПАРАХОНСК:

СТАРАЯ НАЗВА, НОВЫ ДЗЕНЬ

Калі нашы суайчыннікі прыязджаюць на Радзіму, яны мала знаходзяць прыкмет колішняга свайго жыцця. Спачатку здзіўляюць уражанні чыста знешнія: не такія ў вёсках вуліцы і хаты, панадворкі, не тыя прылады сялянскай працы, якімі карысталіся яны, цяперашняя эмігранты. А пажывуць колькі дзён — бачаць, што ў цяперашніх беларускіх сялян зусім іншыя звычкі, інтарэсы, імкненні. І нават паўсядзённым турботы — як жа без іх! — па-новаму характарызуюць нашага чалавека. Раней немагчыма было сустрэцца, скажам, з такім выпадкам, каб вясковая гаспадыня спяшалася хутчэй управіцца са сваімі справамі, бо па тэлевізару сёння — хакейны матч, сталічны канцэрт або перадача з космасу.

«Ну што ж, — заўважае суайчыннік, — былое на маёй Радзіме, дзякуй богу, мінула». Вядома ж, ён не сумуе, што не сустрэўся з ім зноў, бо сам калісьці ўцякаў ад таго мі-

нулага, нярадаснага і беспрасветнага жыцця, ажно за акіяны.

А ці хочучь цяперашнія беларускія сяляне, працаўнікі калгасаў і саўгасаў, вярнуцца ў мінулае?

Я пытаўся аб гэтым у розных людзей, пераважна ў гадах, пад час апошніх камандзіровак. Спачатку мяне або дрэнна разумелі, або несур'ёзна ставіліся да такога пытання. Даведаўшыся, што цікавіць яно перш за ўсё нашых суайчыннікаў, даволі грунтоўна тлумачылі, чаму цяперашніх вясцоўцаў мінулае жыццё нічым не вабіць. Людзі пералічвалі, што маюць, чаго пазбавіліся. А мне, між іншым, прыпомнілася, як у пачатку 50-х гадоў у нашай вёсцы правялі радыёлінію. Гучнагаварыцелі набылі літаральна ў кожнай хаце. Пагоднымі летнімі вечарамі дынамікі ставілі ў расчыненых вокнах, каб песні гучалі на ўсю вуліцу. Бо на душы ў людзей было святочна. Помню, мой бацька сказаў: «Дажыць бы яшчэ да элек-

Чатырохсоттысячны грамадзянін Гомеля нарадзіўся ў сям'і рабочых завода «Гомсельмаш» Аляксандра і Валянціны Міхайлавых. Разам з пасведчаннем аб нараджэнні і юбілейным медалём сям'і ўручаны ключ ад новай кватэры.

НА ЗДЫМКУ: старшыня Гомельскага гарвыканкома Анатоль БАШЫЛАЎ уручае бацькам юбілейнае пасведчанне аб нараджэнні сына Андрэя.

ных угнаенняў у краіне будзе выпускацца з маркай вытворчага аб'яднання «Беларуськалій».

ПРА СКАРЫНУ ПА-ФРАНЦУЗСКУ

ЮНЕСКА выдала ў Парыжы на французскай мове ў серыі «Выдатныя дзеячы славянскай культуры» навукова-папулярны нарыс «Францыск Скарына». Яго напісалі супрацоўнікі Акадэміі навук Беларусі. Гэта першая кніга пра нашага першадрукара,

т
с
н
с
Р
г
в
п
я
г
ч
г
п
р
ю
с
у
ж
ка
я
не
Та
ло
м
ця
я
бо
лю
не
вя
кі.
ба
гі,
рэ
ць
ур
ра
Ат
па
ла
па
па

падзеі года

апублікаваная ў Заходняй Еўропе. ЮНЕСКА плануе выдаць яе і на англійскай мове.

ВУГАЛЬ НА ПАЛЕССІ

Буйныя радовішчы бурга вугалю выяўлены непадалёк ад Жыткавіч. Пласти залягаюць параўнальна неглыбока, што дазволіць здабываць карысныя выкапні адкрытым спосабам. Мяркуюць за год здабываць некалькі мільёнаў тон вугалю. Увесь ён пойдзе на паліва для цэлавых электрастанцый.

15 ГАДОЎ ТАВАРЫСТВУ «РАДЗІМА»

Споўнілася 15 гадоў Беларускаму таварыству «Радзіма». Дзесяткі землякоў, нашых шчырых сяброў, прыслалі свае прывітанні з гэтай нагоды, расказалі ў пісьмах, як пастаянная сувязь з Бацькаўшчынай, непастрэдня з Таварыствам дапамагаюць ім у іх нялёгкім жыцці на чужыне.

«ЛІЧБЫ НА СЭРЦЫ»

Сёлета вядомы беларускі мастак Міхаіл Савіцкі (дарчы, ён з'яўляецца старшынёй прэзідыума Беларускага таварыства «Радзіма») закончыў серыю антыфашысцкіх карцін «Лічбы на сэрцы», робота над якімі працягвалася чатыры гады. Працуючы над палотнамі, мастак яшчэ раз перажыў і перасэнсаваў жахі лагераў смерці, чалавечанавісціцае аблічча фашызму. Усё адлюстраванае грунтуецца на ўласных успамінах, падмацаваных дакументамі.

МІЛЬЯРДНАЯ КНИГА

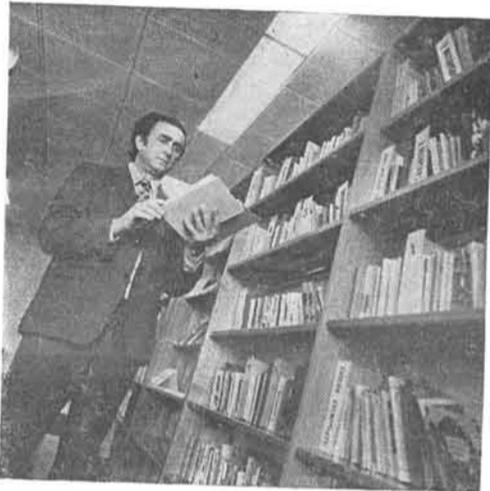
На Мінскім паліграфічным камбінаце імя Якуба Коласа выпушчана мільярдная кніга. Юбілейным выданнем аказалася «Кароткая энцыклапедыя Беларускай ССР», том I. Яна назаўсёды зойме ганаровае месца ў музеі прадпрыемства.

Цяпер з паточных ліній камбіната штодзённа сыходзіць да 200 тысяч экзэмпляраў кніг і брашур.

СТАЛЯВАР,

ДЭПУТАТ,

ЛАЎРЭАТ

ЯКІ НОВЫ ГОД БЕЗ РАДАСЦІ! Для рабочага Мінскага трактарнага завода Георгія Шышко гэтая радасць сёлета незвычайная: не так даўно ён атрымаў Дзяржаўную прэмію СССР. Дваццаць гадоў варыць Георгій Іосіфавіч сталь на заводзе, дваццаць разоў заканчваў ён адыходзячы год з добрымі поспехамі ў працы. Але стаць лаўрэатам!.. Згадзіцеся, такое не часта ў жыцці чалавека здараецца. І на трактарным Шышко сёлета адзін такі. Таму не без падстаў сябры называюць яго «чалавекам года».

НА ЗДЫМКАХ: кожны працоўны дзень Георгія ШЫШКО (трэці справа) звязаны з заводам; нібы сонца, ззяе ў ліцейцы расплаўлены метал; кніга патрэбна для справы і для душы; Георгій ШЫШКО (справа) сярод дэпутатаў Партызанскага раённага Савета народных дэпутатаў Мінска; хутка Новы год; расце ў сям'і трэцяе пакаленне — унук Дзіма.

Фота С. КРЫЦКАГА.

падзеі года

той, цнатлівасцю і дабрачыннасцю нягледзячы на сваю беднасць. Вельмі і вельмі нямногія сем'і заводзьяц паміж сабою сваркі, скажам, пры падзелах. Разам з тым ёсць і цёмныя плямы. Гэта забабоны, вера ў знахароў, варажбітоў, у нядобрыя знакі, напрыклад, пры сустрачцы з кім-небудзь з пустымі ведрамі... Жыхары займаюцца пераважна хлебаробствам, якое з вялікімі цяжкасцямі ўзнагароджвае за працу па прычыне неўрадлівай і пясчанай глебы. Некаторыя, акрамя гаспадаркі, займаюцца яшчэ і рыбнай лоўляй і тым здабываюць сабе неабходную капейку. Увогуле сказаць, у Парахонску жывуць бедна... Так было ў канцы мінулага стагоддзя і яшчэ доўгі час потым.

На Палессі вёскі і балота — непаздзельныя. Раней і цяпер. Так і ў Парахонску. Толькі балота цяпер тут — былое. А здарылася тое, што і ў многіх іншых месцах і што працягваецца кожны дзень ва ўсё большых маштабах. Прышлі людзі з магутнай тэхнікай — не якія-небудзь міфічныя, не вядома адкуль, а свае палешукі. Далі сток вадзе ў рэчку. Па балоце праклалі каналы і дарогі, пабудавалі дамбы, шлюзы-рэгулятары і помпавыя станцыі. Выкарчалі пні і кустоўе. Урадліваю тарфяную глебу разраўнялі і засеялі травамі. Атрымалася ў адным масіве, паабалал Бобрыка, вялікае прыгожае поле. Чатыры з палавінай тысячы гектараў! Праз пяць гадоў будаўнікі паехалі з Парахонска, пакінуў-

шы пасля сябе не толькі асушанае балота, але і новы пасёлак побач са старой вёскай, новыя жывёлагадоўчыя фермы — малочную і мясную. Дзяржаве гэтая работа каштавала 20 мільёнаў рублёў.

Дзеля чаго такія вялікія выдаткі на адну вёску? Адказ такі: саўгас «Парахонскі», паволаму выкарыстоўваючы былыя малепрыдатныя землі, маючы дастаткова корму для жывёлы, дае штогод у 10 разоў больш малака, у 25 разоў больш мяса, чым даваў раней. Намалочвае «з балота» (па звычцы гэтыя землі так і называюць) 5—6 тысяч тон збожжа, 200 тон насення лугалашавых траў. Сродкі, затрачаныя на меліярацыйнае, вытворчае, жыллёвае і культурна-бытавое будаўніцтва, павінны акупіцца за шэсць гадоў.

Гэта эканамічны бок справы. А сацыяльны немагчыма вымераць рублямі. У Парахонску я сустракаўся з рознымі людзьмі. Здавалася б, найбольш кантрастныя параўнанні (так было — так стала) маглі б даць людзі ў гадах. Я і сапраўды даведаўся ад іх нямала дасціпнага з жыцця вёскі. Напрыклад, ад Івана Малашчыцкага, які быў тут першым старшынёй калгаса, а па ўзросту захапіў крыху мінулага стагоддзя.

І тым не менш, найбольшае ўражанне пакінула размова з 33-гадовым Уладзімірам Бачам. Ён закончыў сярэдняю школу, Беларускаю сельскагаспадарчую акадэмію, працаваў эканамістам. Чатыры гады назад вярнуўся ў сваю вёску і кіруе

ў саўгасе паляводчым участкам. Вось яго меркаванні, яго думкі:

— Не трэба ўспамінаць далёкае мінулае — наша балота і мне ў пячонках. Хадзіў з бацькам касіць. Харчы, пітную вадку на два тыдні бралі. На ногі — лапці, бо іншы абутак на балоце не прыгодны. Траву выносілі на грудок, складвалі. Бывала, па пояс у вадзе лазілі. Аднойчы мяне сон змарыў: упаў у ямку, ледзь на касу не напароўся... Цяпер ніхто не ведае, што такое касіць сена косамі. Усё сеянае, усё робім машынамі. Хапае і для грамадскай жывёлы, і для ўласнай. Дровы людзям прывозім, дапамагам бульбу на сотках садзіць, убіраць... Пра адносіны паміж людзьмі па зямлі меркаваць можна. На лішнюю зямлю ніхто не прэтэндуе, хапае належных трыццаці сотых гектара. Хоць увогуле лішкі бульбы прадаваць выгадна. Ды ў нас у саўгасе зарабляюць добра. Трактарысты, калі работы шмат, атрымліваюць за дзень 15—18 рублёў. Устаноўлены мінімум зарплаты для ўсіх рабочых... Пра сябе скажу. Пайшоў у школу — мне маці на абед кавалак хлеба давала. Мая дачка бярэ ў школу цукеркі і яблыкі. Жывём мы ў саўгаснай кватэры. Аб паліве, вадзе, рамонце не думаю — дом з усімі зручнасцямі. За кароткі час пасля таго, як закончыў вучобу, я купіў легкавую аўтамашыну. Грашыма ніхто не дапамагаў, і жонка ў той час не працавала, бо малое дзіця было. Хапіла майго заробтку —

аклад ды яшчэ даплата ў канцы года за добрыя вынікі ў працы...

Уладзімір Бача раскажаў далей, што ўчастак, які ён узначальвае, мае 1 627 гектараў зямлі. Апрацоўваюць яе 75 чалавек, з якіх 33 — механізатары (кусе хлопцы адукаваныя). Кіраўнікоў не шмат: ён сам, бухгалтар і брыгадзір трактарнай брыгады. Праца арганізавана па паточна-групавому метадзе. З работай спраўляюцца своєчасова.

Гутарылі мы не доўга, але я заўважыў, што Уладзіміра нешта падганяе. Неўзабаве ён развітаўся, сказаўшы: «Прабачце. Справы!» — І энергічна выйшаў з саўгаснай канторы на вуліцу.

Такія людзі працуюць сёння ў Парахонску, так яны жывуць на зямлі сваіх бацькоў, у вёсцы са старою — старою назваю.

Зрэшты, не ўсе ўтрымаліся дома. Колькі памятаюць сябе парахонцы, ехалі іх землякі, па сваёй і не па сваёй волі ў свет белы. Яшчэ пры цары, а пасля пры буржуазнай Польшчы траплялі ажно ў Амерыку. Здаралася, вярталіся адтуль з пустымі рукамі, з апустошанымі душама. У час апошняй вайны амаль што ўсе жыхары пад прымусам былі вывезены ў фашысцкае рабства. Некаторым так і не давалася больш пабачыць Радзіму.

Нарэшце, насталі гады, калі выпускнікі мясцовай дзесяцігодкі пачалі ехаць у гарады на вучобу і прывозілі дадому дыпламы, веды, жыццёвы во-

пыт. Гэта было вяртанне, але не ў мінулае, а ў сваё будучае, якое яны самі ж і стваралі. Іменна гэтае пакаленне гаспадарыць цяпер у саўгасе «Парахонскі»: 250 механізатараў, 150 жывёлаводаў, 100 паляводаў, 56 спецыялістаў (з іх 24 — з вышэйшай адукацыяй). Па мінулым слёз ніхто не лье.

Быў толькі такі выпадак — мне пра яго дырэктар саўгаса Дзмітрый Руцкі раскажаў. Неяк прыехаў да загадчыка склада Яўстафія Махароўскага сваяк з Аргенціны, сам родам з вёскі Пягост-Загародскі. Папрасіў ён у дырэктара дазволу паглядзець на былое балота, якое некалі добра ведаў.

— Шчыра кажучы, шкада мне стала чалавека, — успамінае Дзмітрый Дзмітрыевіч. — Вось у гэтым кабінце так разрыдаўся ён, пабачыўшы, як мы працуем! Пасля пісьмо прыслаў, перадаваў усім прывітанні. Пісаў, што ў іх краіне так, як у нас, не будуюць, бо дзяржава не можа столькі сродкаў адпуськаць.

І апошні штырх у карысць сучаснага Парахонска. У той год, калі арганізавалі калгас, у вёсцы было каля 170 двараў. Цяпер тут жыве 380 сем'яў ды яшчэ 128 у суседняй вёсцы Селішча. Як кажучы, ад добра дара не шукаюць, хутчэй наадварот. Таму і едуць у гэты палескі саўгас людзі на працу нават з далёкіх мясцовасцей. Ім тут рады. На старадаўняй, але абноўленай чалавечай працай зямлі настаў новы дзень.

Мікола ВАСІЛЕЎСКІ.

беларускае таварыства «Радзіма» і рэдакцыя газеты «Голас Радзімы» віншуюць суайчыннікаў за межамі Бацькаўшчыны з надыходзячым Новым годам! Хай год 1980-ы здзейсніць вашы задумы і мары, хай будзе ён для вас плённым і шчаслівым, хай мірнае сонца свеціць над вашым дахам, а дастатак заўсёды пануе ў вашым доме. Жадаем згуртаванасці і еднасці ў вялікай сям'і патрыётаў-аднадумцаў, якія ніколі не забываюць сваю маці-Радзіму, вялікіх поспехаў прагрэсіўным арганізацыям у іх намаганнях пашыраць праўду аб Савецкай краіне, перадаць у спадчыну дзецям любоў да Бацькаўшчыны, яе таленавітага і гераічнага народа, яе багатай культуры.

М. САВІЦКІ,
старшыня прэзідыума
Беларускага таварыства «Радзіма».

В. МАЦКЕВІЧ,
рэдактар газеты
«Голас Радзімы».

пішуць землякі

ШЧАСЛІВЫ НАРОД

Збылася мая мара! Пасля доўгіх гадоў разлукі я, нарэшце, сёлета пабываў на Радзіме. І сёння хачу падзяліцца з чытачамі «Голасу Радзімы» сваімі ўражаннямі аб гэтай паездцы.

Перш за ўсё раскажу пра Мінск. Які гэта цудоўны горад! Я прыехаў туды ў жніўні і быў проста зачараваны багаццем зеляніны і кветак. Сам горад здаўся мне квітнеючай ружай. У Мінску некалькі мікрараёнаў. Гэта проста асобныя гарады, дзе створаны ўсе неабходныя ўмовы для нармальнага жыцця чалавека.

Я размаўляў з многімі людзьмі — рабочымі з заводаў і фабрык, калгаснікамі. Усе яны жывуць добра і ўпэўнена глядзяць у будучае. Мне было вельмі прыемна бачыць, што прагрэс і культура трывала ўвайшлі ў жыццё маіх землякоў. І міжволі думалася: «Які шчаслівы мой народ!»

На ўсё жыццё застанеца ў памяці паездка ў Хатынь, дзе мы пакланіліся тым, хто аддаў свае жыцці ў барацьбе са злейшым ворагам чалавецтва — фашызмам. Наведалі Курган Славы, узведзены ўдзячным народам у гонар савецкіх воінаў-вызваліцеляў.

З Мінска я паехаў у свой родны горад Навагрудак. Яго я не пазнаў зусім. На месцах, дзе некалі былі невялікія драўляныя гандлёвыя крамы і саматужныя майстэрні, цяпер стаяць шматпавярховыя жыллыя дамы, буйныя сучасныя магазіны. Пабываў я і ў вёсках, паглядзеў, як жывуць калгаснікі. Іх жыццё мала чым адрозніваецца ад гарадскога: усюды электрычнасць, у кожным доме тэлевізар, новыя дамы будуецца з усімі выгодамі. У вёсцы мяне прымалі як ганаровага гасця. Я сустракаўся са сваімі старымі сябрамі, з якімі разам жыў, працаваў яшчэ да ад'езду ў Аргенціну з панскай Польшчы. Мы ўспаміналі былыя гады, разказвалі адзін аднаму аб сваім жыцці. Я быў шчаслівы, калі ўбачыў, якой стала мая вёска, як змяніліся мае старыя сябры. Былыя цёмныя сяляне, якія некалі здымалі шапку перад панам, сталі паважанымі людзьмі, гаспадарамі свайго лёсу.

У заключэнне я б хацеў выказаць сардэчную падзяку Беларускаму таварыству «Радзіма» за цёплы прыём. Дзякуючы клопатам Таварыства мне ўдалося так многа пабачыць, наведаць столькі цікавых месцаў у Мінску і яго наваколлі.

Хачу таксама падзякаваць рэдакцыі «Голасу Радзімы». Гэтая газета нам, хто жыве далёка ад Радзімы, вельмі дарагая і неабходная. Яна дае праўдзівую інфармацыю аб жыцці савецкіх людзей і звязвае з Радзімай і нашым народам.

Віншую вас усіх, дарагія сябры, з надыходзячым Новым годам і жадаю далейшых поспехаў у вашай высакароднай працы!

Іван ВАСІЛЕЎСКІ.

Аргенціна.

ВСПОМИНАЕМ С БЛАГОДАРНОСТЬЮ

Этым летом мы с женой в составе туристской группы Федерации русских канадцев провели пять дней в Минске. Поездкой на Родину и в особенности пребыванием в вашем чудесном городе остались очень довольны. А когда вернулись домой в Ванкувер, нас ждал приятный сюрприз — получили вашу газету «Голас Радзімы». В номере за 6 сентября была напечатана статья о посещении нашей группой Белоруссии. Мы читали статью и заново переживали все впечатления этой чудесной поездки, радостной встречи с Родиной, словом еще раз побывали там. Большое вам спасибо.

Мы с благодарностью вспоминаем всех тех людей на нашей Родине, чья доброта, гостеприимство и забота о нас сделали это путешествие незабываемым.

И сегодня, в канун Нового года, мы хотим поздравить всех наших друзей, весь советский народ с наступающим праздником! Желаем вам всем доброго здоровья, дружной и мирной жизни!

Ваши друзья

Николай и Мария МАЦКЕВИЧИ.

Канада.

ЯКИ НОВЫ ГОД БЕЗ ПАКУПКИ! Думку Дзеда Мароза падзяляюць многія гамельчане, якія прыйшлі ў магазін «Гарызонт» набыць новы тэлевізар ці радыёлу. У гэтым спецыялізаваным магазіне абласнога цэнтра за год прадаецца тавараў на мільёны рублёў. Павялічваецца продаж каляровых тэлевізараў, якія карыстаюцца вялікім попытам.

НА ЗДЫМКУ: у гандлёвай зале магазіна напярэдадні Новага года.

Фота І. ЮДАША.

Дарагія сябры!

Ад усяго сэрца віншую вас і ўвесь беларускі народ з Новым, 1980 годам. Жадаем вам шчасця, моцнага здароўя, поспехаў у рабоце на карысць умацавання міру ва ўсім свеце. Няхай мацнее і працівае наша любімая Радзіма і яе магутны народ! Няхай будзе мір і дружба на нашай планеце!

З Новым годам, з новымі поспехамі!

М. і К. ЗВАНАРОВЫ.

Канада.

Віншую дарагую рэдакцыю газеты «Голас Радзімы» з Новым, 1980 годам! Жадаем вам добрага здароўя, поспехаў у працы і ўсяго найлепшага ў вашым жыцці.

В. і Я. ДУБЧОНКІ.

Англія.

Віншую калектыў рэдакцыі газеты «Голас Радзімы» з Новым, 1980 годам. Жадаю вам, усяму народу нашай вялікай Радзімы добрага здароўя, шчаслівага жыцця і поспехаў у працы. Няхай Новы год будзе годам поспехаў у барацьбе за ўсеагульнае і поўнае раззбраенне. Няхай будзе мір ва ўсім свеце!

С. ТРЫХАНЮК.

ЗША.

Сердечно поздравляю редакцию газеты «Голас Радзімы», а в вашем лице весь народ Белоруссии с Новым годом!

Желаю всему советскому народу счастья, больших успехов в ваших великих делах!

С Новым годом! С новым счастьем!

С. ЛЕЛЁШ.

США.

Поздравляю с наступающим Новым, 1980 годом! Пусть этот год будет для вас счастливым и радостным!

Д. РУЧИН.

США.

ЭКСПАНАВАЛАСЯ Ў ПРАЗЕ

У Празе ў рамках месячніка чэхаславацка-савецкай дружбы з поспехам прайшла выстаўка беларускай дзіцячай літаратуры. На ёй было прадстаўлена больш як 300 кніг, выпушчаных выдавецтвамі нашай рэспублікі за апошнія гады. Там жа экспанаваліся 30 лепшых малюнкаў, выкананых дзецьмі па сюжэтных матывах іх любімых кніг, а таксама плакаты і графічныя работы беларускіх мастакоў.

На стэндах былі кнігі Я. Купалы, Я. Коласа, М. Лынькова, Я. Маўра, В. Віткі, А. Васілевіч і іншых беларускіх аўтараў, іх партрэты.

У час работы выстаўкі праведзены семінар па праблемах развіцця дзіцячай літаратуры, павышэння ідэйна-мастацкага ўзроўню і паліграфічнага выканання кніг. У ім прынялі ўдзел супрацоўнікі выдавецтваў, дзіцячыя пісьмнікі, журналісты і мастакі ЧССР, а таксама прадстаўнікі Дзяржкамвыдата БССР.

Выданні «Голасу Радзімы»

даць дзіцяці лепшае, што яно мае.» Так гучыць адзін з тэзісаў Дэкларацыі правоў дзіцяці. Але зусім не так выглядае становішча дзіцяцей у большасці краін свету. Звыш 500 мільёнаў маленючых жыхароў нашай планеты пакутуюць ад голаду, галечы, хвароб. Ад гэтага іх не выратуюць ні навагоднія падарункі амерыканскай «арміі збавення», ні вялікі мяшок з ласункамі, якімі цешыць сірот на каляды англійскі Санта Клаўс, ні дабрачынныя медзякі багаццяў, дзе б яны ні жылі.

Дзеці могуць быць сапраўды шчаслівымі толькі ў сацыялістычным грамадстве. У гэтым чалавецтва пераконваецца на прыкладзе нашай краіны. Савецкага Саюза, дзе ленинскі запавет: «Усё лепшае — дзецям» стаў прынцыпам дзяржаўнай палітыкі.

У рэпартажах са школьнага музея ў Снове, з Рэспубліканскага цэнтра дзіцячай хірургіі ў Мінску, мазырскай дзіцячай філармоніі, з піянерскага лагера Зялёны Бор і іншых чытач знойдзе цікавы матэрыял для роздуму і параўнанняў. У тыповай сваім мінулым і цяперашнім заходнебеларускай вёсцы Сноў аўтар зайшоў у школьны музей. Яго позірк спыніўся на зрэбнай торбачцы.

Нашым землякам, відаць, гэта торба нагадае іх недалёкае мінулае, калі заходнебеларускаму хлапчуку быў накіраваны лёс парабка. Буржуазнае грамадства тагачаснай Польшчы не магло забяспечыць лепшай будучыні дзецям беларускіх сялян. У тым музеі няма партрэта Антона Мікшы, якога галеча пагнала калісьці ў Аргенціну. Але вісіць фатаграфія Аляксея Галушкі, сына такога ж бедняка, як і Мікша. Аляксей — адзін з многіх сноўскіх дзяцей, жыццёвая дарога якога складвалася ў савецкі час. Таму ён стаў вучоным. А Яўген Ждан, яго равеснік, — мастаком, Алег Трафімук — архітэктарам, Рамуальд Клім — вядомым у краіне спартсменам.

Дзеці — наша будучыня. Так гаварылі ва ўсе часы. Так гавораць усюды і цяпер. Толькі ў адных краінах гэта — пустая фраза, у іншых — трывожнае запытанне. Мы таксама гаворым: дзеці — наша будучыня. За гэтымі словамі — вялікая любоў да маленькага чалавека дзяржавы і грамадства, імкненне зрабіць усё магчымае для яго здароўя і шчасця.

В. КРАСЛАЎСКІ.

— Бабушка, почему ты плачешь? — Пятилетний Саша, беленький и голубоглазый, вытирает ей ладошкой щеки и тревожно заглядывает в глаза. Она гладит его по голове. Как объяснить ему, что взрослые плачут не только от горя?

...Сегодня в деревне открыли обелиск в память о погибших односельчанах. На митинге был летчик-космонавт СССР Петр Климух. Среди почетных гостей — и она, Лидия Михайловна Сакута, ветеран Великой Отечественной войны.

Пришла домой, с волнением достала из шкапулки «военный архив» — повестку о призыве в армию, справку из госпиталя, несколько желтевших фотографий. Разложила на столе. Внук уселся рядом. Он любил, когда бабушка рассказывала про войну.

Вот этот снимок хранила особенно бережно. Сделан весной сорок пятого года в госпитале польского города Конина: ее вместе с медсестрой Барбарой сфотографировал кто-то из

на его могилу цветы, навестит семью, будет переписываться с дочерью.

Но все это будет потом. А тогда, в сорок пятом, события развивались так: раны затянулись, и, попрощавшись с друзьями, Лида Сакута отбыла в свой полк. Впереди был Берлин. Там она встретила Победу и вскоре вернулась домой.

Ее родную деревню Добромысль почти полностью разрушили фашисты. Надо было восстанавливать жилье, колхоз. Земляк Лиды Иван Лукашя стал ее мужем. Вместе начали они строить новую жизнь. Много лет Лидия Михайловна работала в полеводческой бригаде, но раны давали о себе знать, и врачи запретили ей физический труд. Стала домохозяйкой, в семье подрастали двое детей. И замелькали годы — в заботах, хлопотах.

Но всегда она помнила тех, кому была обязана жизнью. Пыталась разыскать их, да адреса затерялись. А в тот день, когда в селе открывали обелиск, дала слово найти своих

«РАССКАЖИ МНЕ, БАБУШКА...»

выздоровливающих солдат. Сколько же лет фотографии? Почти тридцать пять. Где же ты сейчас, Барбара? Где вы, мои дорогие польские друзья? Ведь это вам я обязана жизнью.

Нахлынули воспоминания. Ожили дни последней военной весны.

...Ожесточенные бои в Польше. У железнодорожной станции близ города Конина Лидия Сакута, санитарка медсанбата, была тяжело ранена в ноги.

Очнувшись в полутемном подвале. Стонали раненые. Несколько женщин в белых косынках делали им перевязки.

— Кто вы? — еле слышно спросила она. Ответили по-польски: «Свои, паненка». Как потом выяснилось, это был лазарет, куда польские подпольщики доставляли раненых советских солдат и своих граждан, оказывали им медицинскую помощь.

Через несколько дней ее отправили в Конин, где размещался советский госпиталь. Там она и подружилась со своими сверстницами — медсестрами Польского Красного Креста Ядвигой Шуманской, Барбарой Гринткевич, Вандой Печинской.

Польки полюбили ясноглазую белорусскую девушку и часто проводили с ней свободное время, стараясь облегчить ее страдания. Они пели ей народные песни, учили польскому языку.

За зданием школы, в которой размещался госпиталь, был старый, искалеченный взрывами, осколками березовый парк. Из ран на деревьях сочились, подрагивая, капли сока. И глядя, как «плачут» раненые березы, Лида сама не могла сдержать слез: казалось, что она уже никогда не сможет ходить без костылей, а ей в ту пору было всего двадцать лет. Подруги утешали ее, стараясь отвлечь от грустных мыслей. И это им удавалось: через некоторое время все четверо, обнявшись, пели, смеялись. Они были молоды и счастливы — война приближалась к концу.

Однажды к ней в палату вошел высокий молодой человек. Лида узнала его: он нес ее на руках через весь город в лазарет.

— Меня зовут Юзеф Грохотинский, — сказал он и протянул пушистую ветку вербы, — я садовод. Когда кончится война, я насажу в нашем городе много цветов. Приезжай к нам, паненка, я подарю тебе самый красивый букет.

— Бардзо дзенкуе, пан Юзеф, — девушка смущенно улыбалась и кончиками пальцев гладила нежные пуховые бутончики.

Разве могла она тогда предположить, что через много-много лет жители города Конина будут приветствовать ее цветами, но не увидит она среди них своего спасителя — год не дождал польский гражданин Юзеф Грохотинский до той встречи. Лидия Михайловна принесет

друзей. Слышала: польское телевидение ведет поиск родных и близких, потерявшихся во время войны. Послала туда снимок, тот самый, что был сделан в госпитале. Может, узнает ее кто-нибудь из друзей, откликнется.

И вскоре на ее имя из Польской Народной Республики пришло письмо: «Дорогая Лида! Пишет тебе медсестра Барбара. Твое объявление по польскому телевидению очень взволновало нас. Все, кто тогда работал в госпитале, помнят тебя. Приглашаем в гости, дорогая подруга!»

...Пассажирский поезд прибыл в Конин рано утром. Телеграммы она не давала: не хотелось беспокоить людей. Пожилой железнодорожник объяснил, как пройти по нужному адресу. Узнав, что она из Советского Союза, предложил проводить.

— Спасибо, пан, — ответила она, — город мне знаком. Я здесь воевала.

Старый поляк, сняв форменную фуражку, наклонился и поцеловал ей руку.

Она медленно шла по осеннему городу. Память сердца вела ее по тем местам, где когда-то были бои. Она узнала откос — здесь нашел ее Юзеф Грохотинский. Бывший госпиталь вновь стал школой. В березовом парке возвышался памятник советским воинам, погибшим за освобождение города. Яркие цветы украшали его постамент.

Не спеша, заново переживая прошлое, дошла она до нужного дома. У подъезда остановилась. Надо было немного успокоиться. Потом решительно нажала кнопку звонка. Женский голос тихо спросил: «Кто там?»

— Пшиехали же Звензку Радецкого! Приехали из Советского Союза! — еле сдерживая волнение, ответила она. Дверь распахнулась, и женщины бросились друг к другу. Обнявшись, не стесняясь слез, они долго стояли на пороге, не в силах вымолвить ни слова.

А вечером в доме Барбары Гринткевич собрались все, кто знал Лидию Сакуту, пришли с детьми, внуками. И не было конца воспоминаниям, рассказам...

Местные власти устроили в ее честь прием. Она встречалась с пионерами и школьниками, рассказывала им о своей военной судьбе, о старом снимке, который помог ей найти друзей, о тяжелых боях за их родной город, о совместной борьбе советских и польских патриотов против фашистских захватчиков.

Так и живут на земле подруги, которых породила война. Они говорят на разных языках, но нет границ для доброты, как нет предела благодарной человеческой памяти.

Этому учит бабушка и своего внука, рассказывая ему о войне.

Римма ВОЛКОВА.

НА СНИМКЕ: Лидия САКУТА (справа) со своей польской подругой Ядвигой ШУМАНСКОЙ.

ПОМНИК УЛАДЗИМІРУ ЦАРУКУ

Бюст Героя Савецкага Саюза У. Царука ўрачыста адкрыты ў вёсцы Ярэмічы Карэліцкага раёна — на цэнтральнай сядзібе калгаса, які носіць яго імя. Сотні людзей аддалі даніну павагі і адзначылі слаўнаму земляку.

Кастрычніцкая рэвалюцыя, грамадзянская вайна, быццам віхор, падхапілі юнака з беларускай вёскі Вялікай Вобрына, што ў цяперашнім Карэліцкім раёне. У гады панавання буржуазнай Польшчы У. Царук вёў рэвалюцыйную работу, агітуючы за

ўз'яднанне заходніх абласцей з БССР. У час Вялікай Айчыннай вайны, знаходзячыся ў тыле ворага, У. Царук ствараў партызанскія атрады, якія наносілі праціўніку вялікія страты.

Імя героя будзе вечно жыць у памяці народнай.

ДУШЫ

Аднойчы на канцэрце Дзяржаўнага сімфанічнага аркестра БССР я ўбачыла за раялем хлопчыка, на выгляд яму было не больш як восем гадоў. Тонкія пальцы ўпэўнена бегалі па клавішах. Маленькі музыкант бліскуча выканаў сваю партыю.

А пазней, калі ў Мінску праводзіўся Тыдзень музыкі для дзяцей і юнацтва, прысвечаны Міжнародному году дзіцяці, у газетах з'явілася паведамленне аб тым, што вучань спецыяльнай музычнай школы пры Бездзяржкансерваторыі Цімур Сергія выканаў у канцэрце «Хатынскую баладу», якую сам напісаў. Юны кампазітар і быў тым хлопчыкам, які ўразіў мяне на канцэрце ў філармоніі.

Калі я прыйшла ў музычную школу, дзе вучыцца Цімур, і сустрэлася з ім, то перш-наперш напрасіла, каб ён сыграў. Хлопчык адразу сеў за раяль і выканаў некалькі класічных п'ес, а потым і сваю «Хатынскую баладу».

— Цімур, — спытала я, — калі ў цябе з'явілася думка напісаць твор аб Хатыні?

— Я быў на месцы гэтай спаленай вёскі. Прыехаў дамоў і адразу стаў іграць. Думаў пра тых людзей, пра сваіх дзедз і бабулю, якіх ніколі не бачыў...

— Яны загінулі ў гады вайны?

— Так. У Дзень Перамогі бацька заўсёды ставіць на святочны стол два лішнія прыборы.

Вось так мінула вайна ўвайшла ў свядомасць і ў сэрца беларускага хлопчыка. Дарэчы, каб не яна, дык і імя ў хлопца было б іншае. Бо назвалі яго Цімурам у гонар сябра бацькі, з якім яны, ваенныя сіроты, выхоўваліся ў дзіцячым доме.

Акрамя «Хатынскай балады» Цімур напісаў некалькі полек, маленькія п'есы на сцяжы. Ён часта выступае ў канцэртах з класічным рэпертуарам. Добра вучыцца ў школе. Дадам, што дапамагае сваёй маці ў хатніх клопатах.

— Ты ж заўсёды такі заняты... Ці ёсць у цябе вольны час?

— Бывае... Вядома, я многа займаюся музыкай. Аднак ходзім з бацькам зімой на лыжах або ў басейн, гуляю з сябрамі ў хакей. Ёсць у мяне старэйшы брат, дзевяцікласнік — вельмі вядомы чалавек у горадзе: на ўсесаюзнай спартакіядзе вучняў

ён заняў чацвёртае месца па барацьбе дзю-до...

— А ты спортам не займаешся?

— Пакуль яшчэ не. Аднак ёсць у мяне мара пайсці ў секцыю каратэ. — І дадаў: — Пайду, калі настаўнік не запырэчыць.

Я не ведаю, дазволіць настаўнік Цімуру займацца каратэ ці не, але тое, што хлопчык так лічыцца з яго думкай, гаворыць аб вялікім аўтарытэце выхавачеля.

Уявіце, Цімур прыйшоў вучыцца да Уладзіміра Кузьменкі ў чатыры гады. У школу прымаюць з сямі. Аднак для некаторых робяць выключэнне. Так было і ў гэтым выпадку, таму што ў хлопчыка выявілі абсалютны слых, незвычайны здольнасці да музыкі.

— Напэўна, з такім вучнем вам было вельмі лёгка працаваць? — пацікавілася я ў педагога.

— На першы пагляд, здавалася, так і павінна быць. Ён прыходзіў на заняткі і музыка «спрасілася з яго». Цімур іграў мне тое, што гучала ў яго душы. А іншы раз паслухае па радыё, як выконваюць, напрыклад, нейкі твор Вагнера, і тут жа сыграе мне яго без памылак. Аднак праз некалькі хвілін цікавасць да заняткаў знікала, і ён пачынаў корпацца ў чым-небудзь або глядзець у акно.

— Зразумела, ён жа быў зусім малы...

— Таму я вырашыў праводзіць заняткі-гульні. Паступова мой вучань авалодваў нотнай граматай, спецыяльнымі ведамі, а потым мы сталі займацца і кампазіцыяй.

Мінула ўжо шэсць гадоў, як Цімур упершыню прыйшоў у музычную школу. За гэты час вырас ва ўсіх адносінах. Галоўнае — навучыўся многа і ўпарта працаваць.

Найбольшая радасць для Цімура — удзел у канцэрце. Перад аўдыторыяй хлопчык пераўвасабляецца, музыка яго становіцца адухоўленай. Па словах педагога, у Сергія яркія выканаўчыя здольнасці. Многія прафесійныя музыканты адзначаюць яго ігру.

Я не хачу рабіць нейкіх прагнозаў аб будучым Цімура. Але праз некалькі гадоў з цікавасцю сустрэла б яго прызвішча на канцэртных афішах.

Тацяна АНТОНАВА.

ЯКІ НОВЫ ГОД БЕЗ СНЕГУ!

Фота А. ГЛІНСКАГА.

Песня працы

Такая шырокая тэматычная экспазіцыя зроблена ўпершыню. У ёй скарыстаны рэчы з фондаў Дзяржаўнага музея БССР і будучага Беларускага музея народнай архітэктуры і быту. Як вядома, ужо два гады рабочая група па стварэнню «беларускага скансена» вядзе ў рэспубліцы актыўную работу. З плёнам сваіх пошукаў вучоныя і знаёмцы наведвальнікаў Палаца мастацтва.

Каля 600 экспанатаў прадстаўлена на выстаўцы. Але аднаму ўсё ж не хапіла месца ў будынку, ён стаіць проста на вуліцы, спыняючы ўвагу прахожых. На фоне новага будынка са шкла і бетону мініяцюрны драўляны млын-вятрак выглядае вельмі крапальна. Вятрак на калёсах пабудаваны ў маладосці Васіль Кухта з вёскі Рацінкі Глыбоцкага раёна (Васілю Мікалаевічу нядаўна споўнілася 93 гады). Калі трэба было малоць, ён запрагаў пару коней у пераход калёс, да якога прымацоўвалі брус ветрака, і перавозіў млынок на горку, дзе мацней дзьмуў вецер. Вятрак падарыў музею сын Васіля Мікалаевіча, а мясцовы калгас «Перамога» даставіў унікальны экспанат на аўтамашыне ў Мінск.

Уваходзіш у выставачную залу і быццам трапляеш у беларускую вёску канца XIX — пачатку XX стагоддзяў. Усе рэчы — сапраўдныя, арыгінальныя, прывезеныя з розных куткоў рэспублікі. Шмат цікавых фатаграфій. Асабліва ўражваюць здымкі, надрукаваныя з негатываў, якія былі зроблены ў пачатку XX стагоддзя вядомымі этнографамі Е. Раманавым, А. Сержпутоўскім, М. Янчуком, І. Сербавым. Дакладна зафіксаваны знешні выгляд людзей, пабудовы, паўсядзённыя заняткі вясцоўцаў. Я разглядаю сцэну жыва. На полі — старая і маладая жанчыны з сярпамі. На «казлах» вісяць калыска з малым, двое дзяцей таўкуцца на іржышчы. У памяці ўсплывае маркотная дажыначная песня:

Каціўся вяночак па полю,
Прасіў жанчыкаў дадому:
— Ідзіце, жанчыкі, дадому,

Занясце мяне ў стадола,
Палажыце мяне ў старону.

Рэчы выразна гавораць пра сваіх гаспадароў, пра іх заняткі і клопаты, умельства і спрыт. Завершанасць формы ці зробленая з густам аздоба сведчаць пра эстэтычнае развіццё, культуру народа. Вось стаіць прэс для выціскання алею, нажная ступа з Палесся, саха з двума нарогамі, калёсы на драўляным хаду, драўляныя бароны, вязаныя ракітавымі дубцамі, саламяныя каробкі і кублы, кошыкі і берадзянкі, як своеасаблівыя ўзоры народнай дасціпнасці.

Паказаны інтэр'ер сялянскай хаты: калыска-зыхка, паліца, хадуюк дзіцячы, калаўрот, шафа. Шафа выдзяўбана са ствала дрэва В. Данбровым у канцы XIX стагоддзя. Памеры яе такія, што там маглі б схавалася двое падлеткаў. Цікаваць у наведвальнікаў выклікае труба пастуха. Яе даўжыня звыш двух метраў. Зроблена яна з бярозы. Падарыў музею гэтую трубу школьнік Толя Саўка з вёскі Юшкі Пастаўскага раёна.

Экспанаты народных промыслаў раздзелены на секцыі. У адной стаіць човен і вісяць рыбалоўныя снапці: нерат, жак і іншыя. У другой — учарнелы ад часу і дыму кавальскі мех, інструменты і вырабы з вязковай кузіні: пуга, пастка на ваўка, замкі. Таксама паказваюцца рымарны, калёсны і бандарны промыслы, прылады працы пчалара. Экспануюцца ручны дрыль і станок для тачэння верацён. Самая старая рэч сярод бандарных вырабаў — кубел з засаўкай і замком. Ён нядаўна куплены ў вёсцы Голеўцы Шчучынскага раёна ў Валянціны Маціевіч. З ім выходзіла замуж у сярэдзіне мінулага стагоддзя Хрысціна Навіцкая, бабуля Валянціны. Крыху пазней тутэйшым дзяўчатам давалі ў пасат не кублы, а куфры.

На выстаўцы паказаны вырабы ганчароў, кафля для печы копыскіх, віцебскіх і івянецкіх заводаў, прылады ткацтва, тканыя вырабы. Экспануюцца ганчарны круг з вёскі Пагост-Загарод-

скі Пінскага раёна, зроблены гадоў 70 назад.

Ткацтва прадстаўлена найбольш поўна: ручнікі, поцілкі розных колераў, узораў і часу, абрусы і паясы, наміткі, кашулі, андарані, кобрынскія світкі з шарыкамі і іншае адзенне. Абрусы і паясы паказваюцца як тканыя, так і вязаныя, бо яны мелі абрадавае значэнне, асабліва на вяселлі. Над імі дзяўчаты працавалі, як і над ручнікамі, укладваючы ўвесь свой спрыт, густ, уменне.

Спыняюся каля стэнды з вышытымі кашулямі. Які чуд прывезлі з вёскі Хутар Светлагорскага раёна! Пашыта кашуля ў канцы XIX стагоддзя. На каўняры, манішцы, манжэтах і падале вышыты чырвонымі і чорнымі ніткамі зорачкі. Ну дакладна так, як спяваецца ў вясельнай велічальнай песні:

Дружчаткава жончак-
прамышлэнчак.

Выткала красёнцы трыма
ўзорамі.

А першы ўзорык —
ясна соўнейка,

А другі ўзорык — ясны
месячык,

А трэці ўзорык — дробны
звёздчыкі.

Ясна соўнейка — яго жончак,
Ясны месяцчык — сам
дружчаткава.

Дробны звёздчыкі — яго
дзетачкі.

Гэту песню мне даводзілася чуць зусім у другім баку, у вёсцы Лыцавічы Вілейскага раёна. Але ж ці не сведчанне гэта масавасці майстэрства вышывальшчыц?

Цэлы куток адведзены для прыладаў прадзіва і ткацтва. Драўляныя грабяні для часання кудзелі, сукалы, матавіла, калаўрот-ляжак і кросны. Нялёгкаю жаночою працоўнай доўгімі зімовымі вечарамі аблягчала хіба музыка ды песні. Таму і ўключаны ў экспазіцыю ліра, дуда, гуслі і цымбалы.

Такім чынам, тут паказаны асноўныя прадметы побыту, умовы жыцця і

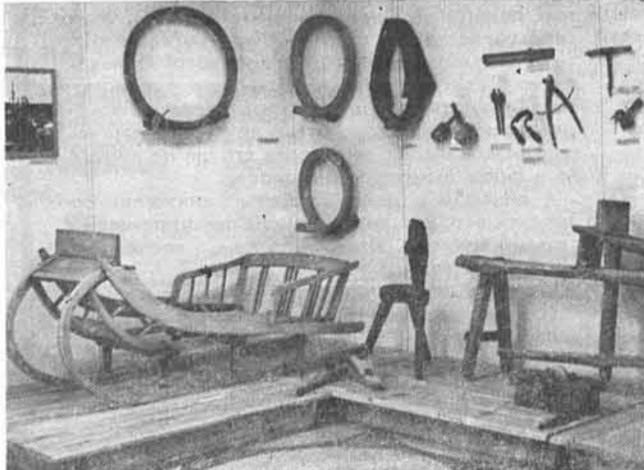
працы беларускіх сялян у XIX — пачатку XX стагоддзяў.

Знаёмства з выстаўкай дае магчымасць зрабіць ва ўяўленні падарожжа ў мінулае, глыбей зразумець душу свайго народа, яго мастацкія традыцыі. Калі дарослыя людзі, глядзячы на экспанаты, часта згадваюць сваё вясковае маленства, то школьнікі, нават студэнты ля многіх стэндаў робяць для сябе адкрыцці. І гэтыя дапытлівыя наведвальнікі мяне дэшаць найбольш.

Арганізатары выстаўкі ў фае Палаца мастацтва размясцілі сучасныя рэчы — дываны, ручнікі, поцілкі славуцых неглюбоцкіх, мотальскіх, магільцкіх майстэрстваў, як напамінак пра тое, што вырабы народных умельцаў даступныя сёння кожнаму. А шэдэўры майстроў мінулага вучоныя і ў далейшым будучы дзень збіраць і беражліва захоўваюць як неацэнны культурны скарб нашых продкаў, як сведчанне таленту беларускага народа.

Сямён БАРЫС,
этнограф.

Здымкі на выстаўцы побыту і народнай творчасці зроблены С. КРЫЦКІМ і У. МЯЖЭВІЧАМ.

ПАМЯЦЬ ПРА Р. ШЫРМУ

На фасадзе дома № 19 па вуліцы Савецкай у Мінску ўстаноўлена мемарыяльная дошка. Залатам выбіты на ёй надпіс: «У гэтым доме жыў Р. Р. Шырма, выдатны дзеяч музыкальнага мастацтва, народны артыст ССРСР, Герой Сацыялістычнай Працы».

Чалавек яркага, самабытнага таленту, Рыгор Раманавіч вядомы як страсны збіральнік і даследчык фальклору, перакананы прапагандыст народнай песні, пісьменнік-публіцыст, які

ўзнімаў у сваіх выступленнях важныя праблемы музыкальнай творчасці.

Таленавіты выхаванец творчай моладзі, Р. Шырма пакінуў пасля сябе багатую спадчыну. Яго кнігі «Дзвесце беларускіх народных песень», чатырохтомнік беларускіх народных песень карыстаюцца вялікай папулярнасцю.

КОНКУРС ПРЫГАЖОСЦІ

Вялікая глядзельная зала Жытківіцкага раённага Дома культуры была перапоўнена. Тут праходзіў конкурс на лепшае выкананне бальных тан-

цаў, у якім удзельнічалі прадстаўнікі некалькіх гарадоў рэспублікі. Выконваліся ніколі не старэйшыя вальс, бальная полька, падэгрэс, латвінаамерыканскія танцы ча-ча-ча, самба і іншыя.

Асаблівае захапленне глядачоў выклікалі мінчане Раіса Чэхавіч і Леанід Лямберг — пераможцы многіх конкурсаў, танцоры міжнароднага класа. Высокім майстэрствам вызначыліся іншыя танцавальныя пары — Маргарыта Цёмкіна і Васіль Ананька з Віцебска, Таццяна Герасімічук і Ігар Дасягаеў з Мінска, Таццяна Шляга і Пётр Ачапоўскі з Жыткавіч.

Дарэчы, у Жыткавічах ужо другі год пры Доме культуры існуе студыя бальнага танца.

ПРЫЗЫ ФЕСТЫВАЛЮ

Кожныя два гады ў нашай краіне наладжваюцца ўсесаюзныя агляды тэлевізійных фільмаў. Сялетні праходзіў у Баку. Удзельнікі фестывалю прагледзелі звыш 90 стужак — мастацкіх, дакументальных, дзіцячых, музыкальных.

Сярод фільмаў, адзначаных журы, — тры беларускія. Дакументальны фільм Беларускага тэлебачання «Хлопец з вёскі Белае» ўзнагароджаны прызам фестывалю і грашовай прэміяй. Ігрывы кароткаметражны фільм «Наваселле» атрымаў спецыяльны прыз горада Сумгаіта.

Па раздзелу дзіцячых фільмаў прызам фестывалю адзначаны мастацкі фільм «Чырвоная Шапачка» вытворчасці кінастудыі «Беларусьфільм».

НАРОДНАЯ ФІЛАРМОНІЯ

Пры Мінскім музычным вучылішчы імя М. Глінкі адкрылася народная філармонія. Два разы на месяц педагогі і навушчы будучы выступаць з канцэртамі перад працоўнымі Фрунзенскага раёна сталіцы. У праграме — беларуская народная музыка, творы кампазітараў рэспублікі, эстрадная музыка. Галоўны выканаўца — вакальна-інструментальны ансамбль вучылішча «Лянок».

ЦІКАВЫЯ
ПАЕЗДКІ,
КАНТАКТЫ

Усё больш цікавымі становяцца маршруты замежных гастрольных салістаў Дзяржаўнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета БССР: пашырэнне географія паездак, падтрымліваюцца ранейшыя сувязі, завязваюцца новыя кантакты.

Не першы год існуе дагавор аб дружбе і супрацоўніцтве з Вялікім тэатрам польскага горада Лодзі. Формы гэтай садружнасці самыя разнастайныя. Адна з іх — абменная гастрольная выступленні артыстаў. Вясной 1979 года на лодзінскай сцэне з вялікім поспехам выканалі галоўныя партыі ў оперы Вердзі «Аіда» салісты мінскага тэатра народнай артыстка ССРСР С. Данілюк (Амнерыс) і заслужаны артыст БССР А. Дзедзік (Радзюк). Паспеху спектакля садзейнічаў галоўны дырэктар тэатра оперы і балета БССР Я. Вашчак.

Праз некалькі месяцаў Святлане Данілюк зноў давалася абараняць за мяжой славу савецкага мастацтва. Гэта было ўжо ў Браціславе (Чэхаславакія), дзе ў 15-ы раз праходзілі традыцыйныя «Браціслаўскія музычныя ўрачыстасці». Гэты форум музычнага мастацтва збірае выканаўцаў з усяго свету. У рамках свята праходзіў і 54-ы міжнародны фестываль музыкі І. С. Баха. У канцэрце прагучаў адзін з самых значных твораў вялікага кампазітара — «Страсці па Матфею». Сольныя партыі выконвалі славакі з розных краін свету. Адзінай прадстаўніцай Савецкага Саюза была С. Данілюк.

А вось салісту тэатра, народнаму артысту БССР Аркадзію Саўчанку давалася абараняць гонар беларускага мастацтва ў Аўстраліі і Новай Зеландыі. Разам з самадзейным ансамблем Белдзяржуніверсітэта, цымбалістам Я. Гладковым і піяністкай Л. Малышавай выступаў А. Саўчанка ў розных гарадах гэтых краін, спяваючы то народныя і сучасныя песні, то арні з опер. Гэтыя гастролі прыпалі на Дні беларускай культуры ў Аўстраліі і Новай Зеландыі, якія арганізавалі таварыствы дружбы гэтых краін і БССР.

Восенню цікавыя паездкі зрабілі нашы выдатныя салісты балета — народныя артысты рэспублікі Л. Бржазоўская, Ю. Траян, В. Саркісян і салістка В. Лапо. Амаль месяц правялі яны ў Румыніі, дзе праходзілі Дні культуры ССРСР, выступілі ў шасці гарадах краіны. Разам з беларускімі выканаўцамі ў вялікую канцэртную брыгаду ўваходзілі выдатныя майстры савецкага балета — народныя артысты ССРСР М. Сабірава, Р. Бапаў, В. Коўтун і інш.

Л. Бржазоўская і Ю. Траян атрымалі права выступіць як адзіныя прадстаўнікі савецкага балета ў Рыме, на заключным канцэрце Міжнароднага кінафестывалю. На гэтым канцэрце яны выконвалі фрагмент папулярнага ў беларускіх глядачоў балета «Стварэнне свету», пастаўленага па ўласнаму лібрэта галоўным балетмайстрам тэатра народным артыстам БССР В. Елізарэвым.

Але ўсё ж самай значнай падзеяй у сёлетніх замежных гастрольных артыстаў Дзяржаўнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларускай ССР, несумненна, была паездка балетнай трупы ў Кувейт, аб якой падрабязна расказвалася на старонках «Голасу Радзімы».

Наталля ЯНОВІЧ.

«У «Голасе Радзімы» № 34 змешчаны фотаздымак скульптуры Сымона Буднага і напісана, што гэта дыпломная работа выпускніцы Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута Святланы Гарбуновой. Проста не верыцца, што такую сур'ёзную і глыбокую тэму адолела маладая мастачка...»

З п'сьма А. Буцько. ЗША.

— Скульптура павінна стварацца адразу для пэўнай прасторы, канкрэтнага асяроддзя. Гэды яна будзе арганічна існаваць і рабіць на людзей тое ўражанне, якое задумаў аўтар. Вядома, гэтую ўмову не заўсёды ўдаецца захаваць, але мне пашанцавала...

Тут я перапыню страсны маналог Святланы Гарбуновой і пазнаёмлю цябе, паважаны чытач, з усімі тымі падзеямі, якія папярэднічалі маёй гутарцы з аўтаркай ужо згаданага помніка Сымону Буднаму.

...Святлана гадалася без бацькі. Ён быў лётчыкам і загінуў недзе на Каўказе. Маладая ўдава вярнулася ў Мінск. Дачца нядаўна споўніўся год. А жанчына не мела ні спецыяльнай адукацыі, ні прафесіі. Так пачыналіся іх біяграфіі. Я гавару адразу пра дачку і маці, бо жыццёвая стойкасць, этанакіраванасць, працавітасць уласцівы абедзьвюм. Маладая пераймала гэтыя рысы характару ад маці, а тая хачела свае няздзісленыя маці ўбачыць увасобленымі ў гэтых дачкі. Калі Святлана пайшла ў першы клас, Ганна Івановна стала студэнткай медыцынскага інстытута. Цяпер яна працуе ўрачом.

У дзяўчынкi рана праявіліся здольнасці да малявання, лепкі, і яе прынялі ў Рэспубліканскую школу — інтэрнат па музыцы і выяўленчаму мастацтву. Гэды вучобы ў гэтай школе Святлана згадвае з замілаванасцю. «У нас панавала надзвычай творчая атмосфера. Мы ўсе імкнуліся больш ведаць, больш умець. Настаўніцтва падтрымлівалі такое саперніцтва, дакладней, мусіць, спаборніцтва. Каб увасобіць нейкую задуму, мы маглі прапрацаваць у майстэрню пасля адбою ці раніцай, прагнуўшыся да пятага гадзіне...»

Развіццё творчага мыслення актыўна спрыяла правядзенне вечароў, прысвечаных славуці нашым людзям, — Я. Купалу, М. Багдановічу, М. Чурленічу... Хлопчыкі і дзяўчынкi рытуавалі да выканання іх твораў, малывалі ілюстрацыі да кніг г. д. Звычайна запрашалі аднаго гасцей. Адным з жадаўчых быў заўсёды Рыгор Шырма. І вось на купалаўскім вечары Святлана Гарбунова ўпершыню апынулася сярод пераможцаў — прэміяй адзначылі

яе рэльеф паводле твораў народнага песняра. Выхаванцы школы — інтэрнаты на летнюю практыку выязджалі ў розныя раёны Беларусі — пазнавалі прыроду роднага краю, мясцовыя слаўтасці, жыццё высюкоўцаў. Часта ездзілі на экскурсіі. Наведалі Маскву, Ленінград, гарады Прыбалтыкі.

Школьніцай Святлана ўпершыню трапіла ў Нясвіж. Горад уразіў яе прыгожым касцёлам, цудоўным старым паркам, а найбольш — няўлоўным духам гісторыі, беларускай старажытнасці. Яна прыгадае гэта, калі скульптар Барыс Лазарэвіч, які вучыў яе з пятага кла-

Святлана з гадамі ўсё больш грунтоўна ставіцца да кожнага задання. «Капітал» К. Маркса яна з цікавасцю прачытала ўвесь, хаця інстытуцкі падручнік мог спрасціць гэтае знаёмства. З удзячнасцю згадваючы сваіх педагогаў па спецыяльнасці — вядучых скульптараў рэспублікі, Святлана падкрэслівае ў іх сёння тыя якасці, якія найбольш паўплывалі на станаўленне яе як асобы.

І вось мы падыходзім да таго моманту, які стаў, мне здаецца, умоўным пагранічам паміж вучнёўствам і пачаткам шляху мастака.

Слова самай Святлане: — На трэцім курсе, у адпа-

ПАДАРУНАК
НЯСВІЖУ

са, будзе рабіць мемарыяльную дошку ў гонар таго, што ў Нясвіжы Сымон Будны надрукаваў свой «Катэхізіс»...

Можна, я занадта падрабязна расказваю пра жыццё дзяўчынкi? Але гэтая пільная ўвага ідзе ад усведамлення, што фарміруецца творчая асоба, тут кожны штыр, кожнае слова, нават дробязная дэталёвая змяніць кірунак думак, ход падзей. І ў рэшце рэшт ад гэтага будзе залежаць, якога мастака атрымае грамадства. Клопаты ж маці і педагогаў прыносяць плён: Святлана гадуе працавітай і дапытлівай, шчырай і моцнай у перакананнях, вучыцца глыбока мысліць і шукаць арыгінальныя творчыя рашэнні. Яе першы настаўнік па спецыяльнасці і цяпер памятае фігуру бабы з пёўнем, якую вылепіла Святлана, так ярка ўвасобілася ў вучнёўскай рабоце назіральнасць, дасціпнасць, разуменне народнага вобраза.

Святлана выдатна скончыла школу і ў той жа год бліскава здала ўступныя экзамены ў Беларускае тэатральна-мастацкі інстытут. Вось напісала я гэты сказ і спынілася. Надта проста ўсё атрымліваецца. Але ж я ведаю: рытухчыся да экзаменаў, Святлана і яе сябры па 8—12 гадзін у дзень займаліся маляваннем натуры. А колькі роздумаў было наконце выбару навучальнай установы! Прапанавалі Маскву і Ленінград. Толькі пашкадавала маці пакінуць самотнай...

веднасці з праграмай, трэба зрабіць помнік гістарычнаму дзеячу. Узьяла я Бетховена. Музыку яго вельмі люблю, сама крыху іграю. Выкладчык паглядзеў маю работу і раскрытыкаваў. За несамастойнасць. Прапанавалі зрабіць іншы выбар. Пахадзіла я па мінскіх музеех. Усё цікава, а свайго не бачу. Тэрмін здачы набліжаецца. Я хвалюся — абыякавасць не па мне. І тут раптам на лекцыі па беларускай літаратуры расказваюць пра Буднага. Маё ўяўленне адразу запрацавала. Такі жорсткі час, жахі інквізіцыі. Якой жа смеласцю і перакананасцю валодае чалавек, здатны публічна выказаць уласныя меркаванні, што супярэчаць агульнапрынятым?! Уразіла веліч асобы. Любы еўрапейскі горад палічыў бы за гонар мець такога чалавека. Падштурхнула да работы і тое, што ніхто раней не ўвасобіў Сымона Буднага ў скульптуры.

— Я кінулася да кнігі, — Святлана ўзмахвае рукой, нібы падкрэсліваючы сказанае. — Давялося адолець навуковыя манаграфіі, дзе больш разбіралі філасофскія спрэчкі, чым выяўлялі асобу беларускага асветніка XVI стагоддзя. А для мяне яго асветніцтва, гуманізм, клопат аб простых людзях былі галоўнымі рысамі вобраза. Паслухайце, як гучыць назва яго трактата: «Пра апраўданне грэшнага чалавека перад богам»... На жаль, акрамя шаржа езуітаў,

не захавалася ніякіх адлюстраванняў Буднага. Давялося ісці ўскосным шляхам — вывучаць гістарычную эпоху, еўрапейскае мастацтва таго часу. Постаць набывала маштабнасць, я прадумвала розныя варыянты. Работа з курсавой перарасла ў дыпломную. Мне ніхто не перашкаджаў. Часам дапамагалі. Так, мастак Яўген Кулік пазнаёміў мяне з адзеным той эпохі. Галоўная цяжкасць была — знайсці адпаведны часу пластыку, жэст.

Для тых чытачоў «Голасу Радзімы», якія не бачылі фатаграфіі створанай Святланай скульптуры, скажу, што слаўты асветнік мінулага ўвасоблены ёю ў трохметровым помніку. Сымон Будны шырокім жэстам узяў кніжку, як сімвал святла, ведаў, і ва ўсёй яго постаці адчуваецца велічнасць і годнасць. Дыпломная работа была выканана ў гліне, але задумана ў бронзе і абавязкова ў Нясвіжы. Разважанні Святланы, з якіх пачынаецца нарыс, і яе ўлюбённасць у Нясвіж даюць тлумачэнне гэтай. Таму натуральна ўспрымаецца і далейшае. Малады скульптар едзе ў Нясвіж, дзе сустракаецца з сакратаром раённага камітэта партыі Марыяй Бабіч і прапануе сваю работу ў падарунак гораду. Помнік вялікаму сыну беларускага народа павінен стаяць на той зямлі, дзе Будны жыў і працаваў. Кожны павінен паспрыяць гэтай, і Святлана зрабіла першы крок, адмовіўшыся ад аўтарскага ганарару. Заўважу, што ён быў бы для яе не лішні, бо маладая мастачка не мае яшчэ ўласнай майстэрні, а ўжо два гады, як скончыла інстытут. Затое горад аплаціў выдаткі на ліццё і бронзавы помнік ужо гатовы.

Чым занята цяпер Святлана Гарбунова? Займаецца ў аспірантурны Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР. Тэма даследавання — сучасная савецкая скульптура. Не званне вучонага вабіць яе ў гэтай справе, а вядзе жаданне глыбей спасцігнуць сваю прафесію. Творчыя работы маладога скульптара, прысвечаныя С. Буднаму, Цётцы, людзям першых гадоў Савецкай улады, маюць поспех на рэспубліканскіх і ўсесаюзных выстаўках. Спадзяюся, што ў будучым годзе мы ўбачым зроблены Святланай Гарбуновой партрэт Язэпа Драздовіча. Постаць гэтага мастака і вандроўніка, 90-годдзе якога сёлета адзначалі ў рэспубліцы, жыве ў творчым уяўленні маладой аспіранткі.

Валянціна ТРЫГУБОВІЧ.

ДАРОГІ Ў ШЫРОКІ СВЕТ

Апошнім часам у нас з'явілася нямала публікацый у перыядычным друку, а таксама асобных выданняў, прысвечаных ўзаемазвязям і ўзаемаўзбагачэнню беларускай і замежных літаратур. Беларускае літаратура пайшла шырока ў свет, сёння яна не толькі пераадолела іншыя літаратуры, але, паводле слоў М. Багдановіча, нясе свой дар народам.

Нядаўна выдавецтва Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя І. Леніна выпусціла кнігу Ванкарэма Нікіфаравіча «Дарогі шырокі свет».

Аўтар даследуе праблемы тэорыі і практыкі мастацкага перакладу. Кніга складаецца з двух раздзелаў. У першым В. Нікіфаравіч аналізуе характэрныя асаблівасці беларускай школы мастацкага перакладу на прыкладах такіх выдатных яе прадстаўнікоў, як Уладзімір Дубоўка, Аркадзь Куляшоў, Язэп Семяжон, Орка Гаўрук, Ніл Гілевіч, Рыгор Барадулін. Аўтар справядліва вызначае, што галоўным для мастацкага перакладу павінна быць тое, якое гучыць у роднай мове пры захаванні дакладнасці арыгінала. Яскравым прыкладам з'яўляюцца пераклады народнага паэта Беларусі Аркадзія Куляшова, за якія яму была прысуджана Дзяржаўная прэмія БССР імя Янкі Купалы, пераклады Юрка Гаўрука, які яшчэ ў 1928 годзе выдаў зборнік «Кветкі з чужых палёў».

Другі раздзел кнігі прысвечаны перакладам твораў нашай літаратуры за мяжой, літаратурным узаемазвязям БССР з іншымі краінамі свету. Асабліва падрабязна разгледжаны сувязі з літаратурамі краін сацыялістычнай садружнасці. У кожнай з гэтых краін мы маем шчыры сяброў, прапагандыстаў беларускай літаратуры. У Польшчы — гэта Ян Гушча, Мацей Юзаф Канановіч, Тадэвуш Хрусьцялеўскі, Ігар Сікірыцкі, Эўгеніюш Кабаты, у Чэхаславакіі — Вацлаў Жыдліцкі, Ружэна Дваракова-Серапава, у Балгарыі — Найдан Вьлчак, Іван Давыдкаў, Андрэй Германаў, у ФРГ — Норберт Рандаў, Гундула Чапега, Ганс Іахім Грым.

Ванкарэм Нікіфаравіч расказвае таксама аб англійскіх, французскіх, італьянскіх, індыйскіх перакладчыках. Дзякуючы іхняй нястомнай працы наша літаратура загаварыла мовай усіх кантынентаў свету.

Ганна ЯКАЎЛЕВА.

ЯКІ НОВЫ ГОД БЕЗ ПЕСНІ! З лёгкім смуткам успамінаюцца пражытыя дні, прыемна марыцца аб будучыні. І ўсё гэта можна выказаць у любімай задумшэўнай мелодыі.

Будуць спяваць на святочных застольях і ў вёсцы Грынькі Свіслацкага раёна. Песню тут шануюць. Найбольш здольныя спявакі — працаўнікі калгаса імя К. Каліноўскага, настаўнікі мясцовай школы — стварылі хор народнай песні.

НА ЗДЫМКУ: удзельнікі хору перад канцэртам.

Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

НАВАГОДНІЯ КЛОПАТЫ Ў ДЗІЦЯЧЫМ ПАЛАЦЫ

Усе дзеці вельмі любяць Новы год. Па-першае, таму, што з лесу прывозяць зялёную духмяную ёлку і прыходзіць Дзед Мароз, які абавязкова прыносіць нейкі прыёмны падарунак. Удава радаснае гэта свята для школьнікаў, бо з ім пачынаюцца зімовыя канікулы.

Многа ў апошнія снежаньскія дні клопатаў у хлопчыкаў і дзяўчынак, што наведваюць Рэспубліканскі палац піянераў і школьнікаў. Штодзень, на працягу двух тыдняў зімовых канікул, у Палац на вялікую ёлку будуць збірацца вучні з усяго горада, прыедуць таксама і госці з іншых месцаў рэспублікі. Юныя мінчане — гаспадары Палаца рыхтуюцца да сустрэчы Новага года.

Уявіце мурашнік. На яго вельмі падобны цяпер будынак, дзе сотні вучняў заняты кожны сваёй справай. Ва ўсіх гуртках ідзе напружаная праца. Наведаемся ў адзін з іх — у гурток мадэліравання і па-

шыву адзення. Дзяўчынкі, што займаюцца тут, шыюць карнавальныя касцюмы для сяброў з тэатра юнацкай творчасці, якія будуць удзельнічаць у ранішніку. Няпроста і адказна зрабіць прыгожы касцюм. Вядома, трэба не толькі добра фантазіраваць, але і быць сапраўднай майстрыхай. Але ж нездарма дзяўчынкі вучыліся тут цэлы год. Прышоў час паказаць, што яны могуць.

Здаецца, госці будуць вельмі задаволены, калі іх на ранішніку сустрэнуць героі, апрачым у касцюмы, створаныя рукамі гэтых юных швачак. Зроблены яны з густам, прафесійна. Акрамя казачных персанажаў будзе на ёлцы і яшчэ адзін дзіцячы сябра — алімпійскі Мішка.

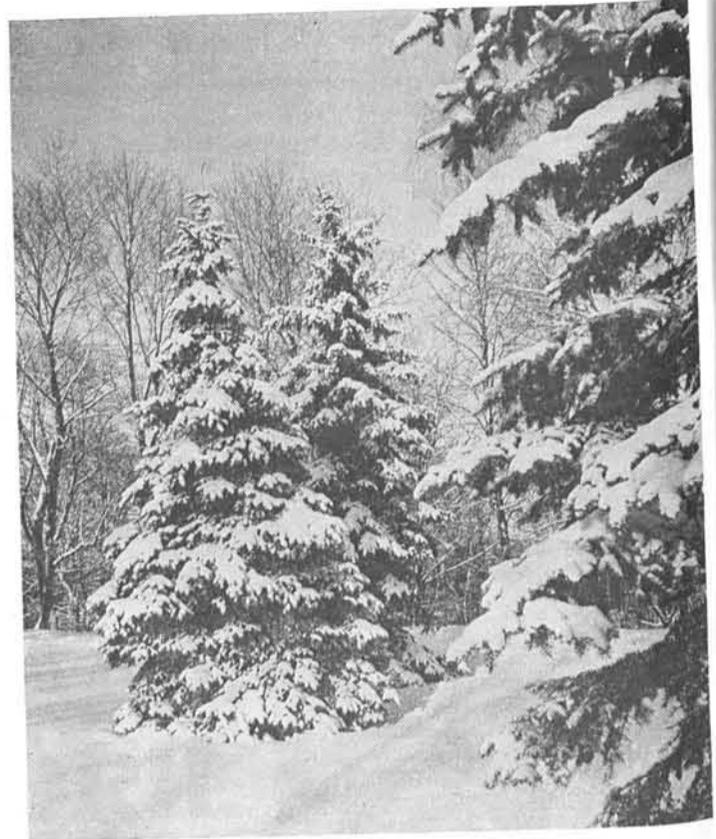
Апошнія рэпетыцыі праходзяць у тэатры лялек. Падрыхтаваны вялікі навагодні спектакль, дзе сустрэнуцца добрыя героі беларускіх народных казак і вясёлы Бурціна з Карлсанам.

А вось хлопчыкі і дзяўчынкі са студыі выяўленчага мастацтва ўпрыгожваюць фаякі, калідоры, вялікую залу свайго Палаца, які стаў сапраўдным казачным горадам. Побач з панно і стэндамі — малюнкi вучняў, спецыяльна зробленыя да Новага года. Тут і акварэлі, на якіх юныя мастакі паказалі родны горад, і графічныя лісты на касмічныя тэмы, і нават аўтапартрэты.

Гімнасты адпрацоўваюць складаныя элементы паказальных выступленняў, танцоры з ансамбля «Зорачка» развучваюць народныя танцы. А некаторыя ўжо... упрыгожваюць ёлку. Цяцкі для яе школьнікі зрабілі самі.

Пройдзе некалькі дзён, і Палац сустрэне першых гасцей. Свята будзе радасным і вясёлым, бо гаспадары казачнага горада добра папрацавалі. І з задавальненнем пакажуць усё, чаму яны тут навучыліся ў годзе, з якім развітаюцца.

А. БЯЛЕЦКАЯ.

Зноў зіма паслала снежныя кілімы...

Фота Я. КАЗЮЛІ.

ГОРАД ПАЧЫНАЕЦЦА З МАРЫ

Сёлета ў ФРГ адбыўся Міжнародны дзіцячы конкурс «Прырода і архітэктура», у якім прынялі ўдзел і саветнікі школьнікі. Работа беларускіх дзяўчынак Галіны Левінай і Юліі Жлабо заваявала на гэтым конкурсе адно з прызавых месцаў. Напярэдадні Новага года карэспандэнт «Голасу Радзімы» гутарыў з Галінай ЛЕВІНАЙ.

— Галя, раскажыце крыху пра сябе і сяброўку.

— Я вучуся ў дзесятым класе 24-й мінскай школы, а Юля — у 103-й. Калі мы даведаліся, што будзе праводзіцца конкурс, вырашылі прыняць у ім удзел і зрабілі свой праект горада.

— Аднак у школе, здаецца, няма такога прадмета, дзе вучаюцца хаця б асновы архітэктуры...

— У школе няма. Але мы з Юляй займаемся

ў студыі «Юнага дойліда» пры Саюзе архітэктараў БССР.

— Па ўмовах конкурсу вы павінны былі прадставіць архітэктурную мадэль горада будучага, дзе абавязкова ёсць рэкі, шмат зеляніны, кветак.

— Вядома, мы ўяўлялі свой горад не шэрым — з бетону і асфальту, а зялёным, як вялікі сад. Ідэя такая: людзі будучага жывуць у пасёлках, дзе на кожную сям'ю будзеца нейкі аб'ём. Я спецыяльна не ўжываю слова «дом», бо ў нас гэта былі менавіта своеасаблівыя аб'ёмы, якія маглі змяняць сваю канфігурацыю — быць чатырохвугольнымі, круглымі... Збудаванні не маюць фундамента, не «прывязаны» да зямлі. Такі аб'ём можа ўзляцець у паветра, апусціцца ў ваду. Наогул, наш пасёлак вельмі рухомы. Дзякуючы гэтаму можна прывесці ў парадак тую частку прыроды, дзе яна пашкоджана.

— Напэўна, нялёгка было такую ідэю ўвасобіць у рэальным праекце?

— Зразумела. Тым больш, што мы ўсё стараліся зрабіць самастойна. Хаця мой бацька архітэктар, мы нават яму не паказвалі праект.

— З мары пачынаецца звычайна выбар прафесіі. Кім вы хочаце быць пасля заканчэння школы?

— Архітэктарам. Каб будаваць сапраўдны горад, дзе будзе добра жыць дарослым і дзецям.

ЯКІ НОВЫ ГОД БЕЗ КЛОПАТАЎ! Але ж святочныя клопаты лічацца прыемнымі. А што датычыцца навагодніх, то і казаць не трэба. Праводзіць адыходзячы год і сустрэць Новы звычайна збіраюцца ўсёй сям'ёй. Мужчыны адпрацоўваюць купляць ёлку. А гаспадыні падрыхтоўку да святкавання пачынаюць з наведання кірмашу. Вядома, амаль усё можна купіць у магазінах, але з кірмашу і яшчэ здаюцца смачнейшыя, і яблыкі больш духмяныя. Да таго ж, сёлета восень была вельмі шчодрай на грыбы і ягады... Пасля кірмашу трэба паспяшацца ў магазін «Акцяны», куды павінны прывесці свежага карпа. Вядома ж, гаспадыні вельмі хочацца прыгатаваць смачны навагодні пачастунак.

Малыя, як вядома, любяць цацкі і цукеркі. Вось чаму абавязкова трэба наведацца ў магазін, дзе гандлююць гэтымі таварамі. І хоць усюды шмат пакупнікоў, хоць даводзіцца і ў чэргах пастаяць, настрой добры.

НА ЗДЫМКАХ: у спецыялізаваным сталічным кандытарскім магазіне заўсёды можна выбраць на любы густ цукеркі або торт; жанчыны з задавальненнем купляюць вырабы са шкла і фарфару ў фірменным магазіне «Крышталь».

Фота С. КРЫЦКАГА.

АЛІМПІЯДА СЛУЖЫЦЬ МІРУ

— Лічу, што летнія Алімпійскія гульні — 80 прайдуць у сапраўды алімпійскім духу і арганізава-на, — заявіў прэзідэнт Міжнароднага алімпійскага камітэта лорд Кіланін на прэс-канферэнцыі ў Варшаве, якую ён наведваў у снежні ў сувязі са святкаваннем 60-годдзя ўтварэння Нацыянальнага алімпійскага камітэта Польшчы. — Я не быў у Маскве з пачатку гэтага года, але знаходжуся ў цесным кантакце з кіраўнікам Аргкамітэта «Алімпіада-80». Мы атрымліваем рэгулярныя справаздачы. Аб падрыхтоўцы іншых краін да Алімпіяды я мяркую па газетных інфармацыях і матэрыялах Нацыянальных алімпійскіх камітэтаў, на маіх непасрэдных візітах. Я ўжо наведваў пятнаццаць краін і пераканаўся, што да Маскоўскай алімпіяды спартсмены старанна рыхтуюцца і спадзяюцца прыняць у ёй удзел. Гэта значыць, што яна будзе вельмі прадстаўнічай. У выступленні на прэс-канферэнцыі лорд Кіланін ахарактарызаваў цяперашні алімпійскі рух як рух,

накіраваны на ўмацаванне міру. Аналагічная ацэнка змяшчаецца і ў нядаўнім выказванні генеральнага сакратара ААН Курта Вальдхайма, які, азнаёміўшыся з разгорнутай у віб-ставачнай зале штаб-кватэры ААН фотавыстаўкай «Масква — сталіца Алімпіяды-80», заявіў, што спартыўныя саборніцтвы, падобныя Алімпіядам, маюць выключна вялікае значэнне. Я лічу, сказаў генеральны сакратар ААН, што правядзенне Алімпіяд знаходзіцца ў поўнай аднаведнасці з прынцыпамі ААН, з ідэяй дасягнення лепшага ўзаема-маразумення паміж наро-дамі.

— Я глыбока задаволен тым, што чарговая Алімпіада будзе праходзіць у Маскве, — падкрэсліў Курт Вальдхайм. — Гэта была вельмі добрая ідэя — прывесці такую фотавыстаўку перад Алімпіядай. Яна дапаможа шырокай грамад-скасці больш даведацца аб маючай адбыцца важнай падзеі ў міжнародным спартыўным жыцці.

СТАЙКІ СУСТРЭНУЦЬ ГАСЦЕЙ

Як вядома, у час Алімпіяды-80 горад-герой Мінск прыме ўдзельнікаў чвэрцьфіналу футбольнага турніру. Жыць і трэніравацца спартсмены будуць пад Мінскам, у Стайках, дзе размяшчаецца алімпійскі спартыўны лагер. Пра яго і раскажэцца ў буклеце «Стайкі — алімпійскі спартыўны лагер», выпу-

шчаным выдавецтвам «Беларусь».

Шматлікія каляровыя фотаздымкі, тэкст, што падарэзаны на рускай, англійскай, французскай, нямецкай і іспанскай мовах, раскажыць саветскім спартсменам і турыстам, замежным гасцям пра адзін з цудоўнейшых спартыўных комплексаў, дзе створаны ўсе ўмовы для трэнірова-

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 2098